

MİLYONLARI İLGİLENDİREN FAKAT MİLYONLARIN İLGİLENMEDİĞİ TOPLU PAZARLIK VE TİS KOMEDİSİ

Tayfun Görgün - *Dev.Maden-Sen Genel Başkanı*

gorguntayfun@gmail.com

Sendikalı işyerlerinde işçilerle işverenler arasında en önemli mücadele alanı toplu pazarlık ve Toplu İş Sözleşmesidir (TİS). Çünkü işçilerin ücret, ikramiye, fazla çalışma ücreti gibi hakları ile çalışma süreleri, işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirleri, iş güvenceleri ve işçilerin işyerinde çalışma düzenine ilişkin diğer tüm sosyal hakları ve sorumlulukları toplu iş sözleşmesi ile belirlenir. Sendikasız işyerleri de bu sözleşmelerden etkilenir.

Ücretler ve çalışma koşulları belirlenirken hiçbir zaman kârlılık oranları, milli gelir artışı gibi veriler baz alınarak kendiliğinden adaletli biçimde korunup geliştirilmez. Bir toplu iş sözleşmesinin işçiler açısından sağlayacağı tüm haklar, tarafların karşılıklı gücüne ve mücadelesine bağlıdır.

Kamu işçilerinin toplu iş sözleşmesinde Türk-İş başkanının **“kargaşa çıkacaktı”, “aman ortalık karışmasın”** gafıyla birlikte aceleyle bitirilmesi kamuoyunda tartışma ve şaşkınlık yaratmıştır. Hemen arkasından kamu emekçileri toplu sözleşmesi de Memur-Sen ile hükümet arasına sıkıştırılıp alelacele halledildi. Emekliler de bu süreçlerin olumsuzluğundan nasibini fazlasıyla aldı.

Son bir yılda: elektriğe: %60, doğalgaza: %52, akaryakıtta: %30, gıdaya: %50, tekel ürünleri: %60, beyaz ete: %40, süte : %50 zam yapılırken; Özellikle Yüksek Hakem Kurulu (YHK) tarafından bağitlanan TİS'lerle ücretlerin en fazla yüzde 8+4 artması tam bir ücret gaspı olarak karşımıza çıkmıştır. Bilinen rakamları tekrar etmeye gerek yoktur. İmzalanan bu TİS'lerle ücretlerin satınalma gücü fazlasıyla gerilemiştir. Ücretler enflasyon karşısında korunmamıştır. Ücret

dışındaki diğer ihtiyaçlar gündeme gelmemiş, var olan haklar geriletilmiştir.

Sermayenin, devletin ve paranın gücü ile koltuklarını koruyan toplu iş sözleşmesini ve sendikal mücadeleyi **“kargaşa çıkacaktı”** diye tanımlayan sendikal anlayışlar ve sendika başkanları bu yaklaşımlarını her hak kaybı karşısında sendikayı ve işçiyi **“sessiz- hareketsiz”** tutarak sürdürmektedir. Bu sendikal yaklaşım, zorunlu bireysel emeklilik sistemi (BES) ile kıdem tazminatı başta olmak üzere iktidarların ve sermayenin emeğe yeni saldırıları karşısında nasıl bir tutum alacaklarının da beyanı olmuştur.

Bu sendikal anlayışın mücadeleden, işçiden kopup yabancılaşmasının bir sonucu ve ödülü olarak; astronomik maaşlar, ultra makam araçları, örtülü ödenekler, sendika olanaklarının yöneticilerin kişisel kullanımına sunulması yabancılaşmayı hızlandırdığı gibi sermaye saflarına geçişi de hızlandırıp, kuvvetlendirmektedir.

Can derdine, geçim derdine düşmüş, korkutularak sindirilmiş işçinin bütün bunlara etkili biçimde itiraz etmesinin, karşı koymasının kanalları ve mekanizmaları hâlâ varlığını sürdüren 12 Eylül 1980 darbeleri tarafından getirilen sendikal yasalarla kapatıldı ya da daraltıldı. Ayrıca işçiyeye ve emeğin haklarına yabancılaşmış bu sendikal anlayış marifetlerini örtmek için hala geçerli bir yol olarak **“milliyetçilik, dindarlık”** gibi kişisel bir malzemeyi; ‘işçilerin hakkı için, sınıf için mücadele etmiyorum ama memleket için din için mücadele ediyorum’ mazereti olarak kullanmaktadır.

Kamu emekçileri (memur) toplu sözleşmesinde ise süreç ve sonuç benzer biçimde fakat az farkla gerçekleşmiştir. Türk-İş'e gösterilen tepkiden sonra Memur-Sen'in masada hak kaybı içeren bir sözleşme imzalaması sıkıntılı olacaktı. Göstermelik bile olsa güçlü bir eylem ve etkinlikler **“kargaşa çıkarıcı”, “ortalık karıştıracı”** bir yöne kayabileceği için hiç yakışık almazdı. TİS'de tek 'yetkili' olan Memur-Sen imza atmamış **“kabul etmemiş”** görüntüsüyle topu Kamu Görevlileri Hakem Kurulu'na ((KGHK) sevk ederek **‘görevi’** kotarmıştır.

Türkiye’de gerek işçi gerekse memurların kamu toplu pazarlık süreçleri, epeydir üyelerle iyi bir hazırlık yapılmadan, üyelerinin ve emeğin ortak gücüyle mücadele etmeden, örgütlü sendikal güç kullanılmadan, üyelerin/çalışanların iradesi alınmadan işletilmektedir. Kısacası toplu pazarlıkta evrensel ve temel bir sendikal hak olan **“gerektiğinde grev ve toplu eylem yapma hakkının”** kullanılması güdümlü sendikalar tarafından bertaraf edildiği için; sonuç tamamıyla “hükümetin dediği olur efendim” itaatkarlığına indirgenmiştir. Memur toplu sözleşmesi; 2020 yılı için altışar aylık dilimler halinde yüzde 4+4 ve 2021 yılı için yüzde 3+3 şeklinde oldu. Elbette kamu emekçilerinin de (memur) ücretleri bırakın iyileşmeyi ve refah payı almayı enflasyon karşısında bile korunamayıp, satınalma gücü eritilmiştir.

Memlekette toplu pazarlık ve TİS’ler, **“tarafaların”** gerçek bir müzakeresi üzerinden değil de yalnızca hükümetlerin plânladığı gibi (kamu personeli giderlerini azaltarak tasarruf yapmak vb.) tek taraflı süreçler olarak yürütülüyor. Önümüzde yakın zamanda bir seçim görünmediği ve kamu emekçilerinin **‘oy’**una ihtiyaç bulunmadığına göre hükümetin ve itaatkâr yetkili konfederasyonların eli serbesttir. Bu nedenle eşitsizliği gidermek için talep edilen 3600 ek gösterge gündemlerinde yoktur ve bu yüzden emeklilikte yaşa takılan (EYT) emekçilerin taleplerine de yüz vermiyor, gündemlerine almıyorlar. **‘Kadro’**ya geçen taşeron işçilerin verilmeyen anayasal hakları da görmezden gelinip, yok sayılıyor. Kısaca krizin emeğe kesilen faturasının diğer bir kısmı da böylelikle hayata geçirilmiş oluyor.

Asgari Ücret pazarlık (müzakere ve mücadele) dönemi: Önümüzdeki Aralık 2019 ayında Türk-İş’in (yasa gereği) tek başına yetkili olduğu asgari ücret belirlenmesi var. Bilindiği gibi asgari ücret 5.5 milyon asgari ücretle çalışan işçileri ve diğer çalışanların ve tüm ücretlilerin **‘ücret alt çitasını’** belirleyen ya da etkileyen ülkenin en büyük toplu sözleşmesidir. Krizin emeğe kesilen faturalarından birisi daha asgari ücret üzerinden hayata geçirilmeye çalışılacaktır. Asgari ücret ya da diğer ücret müzakerelerinde artık ‘enflasyon rakamları’ bir veri olarak müzakere edilemez hale gelmiştir. Açıklanan enflasyon oranları kadar ücret artışı kurtarmaz. Çünkü açıklanan enflasyon değerleri artık gerçekçi değildir.

Açlık sınırını bile karşılamayan enflasyon oranında artış yerine asgari ücret hesaplamalarında yoksulluk sınırı bir çita olarak baz alınmalıdır.

Özetle ekonomik krizin artarak sürdüğü bu dönem **“kıdem tazminatı”** başta olmak üzere emek karşıtı bir program öngören Orta Vadeli Mali Plan’dan (OVMP) sonra Yeni Ekonomik Program’da (YEP) çalışanların ücretlerinde tasarruf ve de cari transferlerin belirlenmesinde, başta sosyal güvenlik sisteminin finansman ihtiyacı olmak üzere, tarımsal destekleme ödemeleri, sosyal amaçlı transferler ve hane halkına yapılan transferler, KOSGEB destekleri, teşvik ödemeleri ile bireysel emeklilik sistemi, burs ve harçlıklar, beslenme yardımı, öğrenci katkı payları, engelli evde bakımı, doğum yardımı, yaşlı ve engellilerin ücretsiz taşınması gibi sosyal yardım, teşvik, destek vb. programlardan yararlanacak kişi sayısı ve maliyeti etkileyen unsurlar ile tasarruf tedbirlerine özel bir vurgu yapılmaktadır.

İşsiz kalan işçiler için biriken İşsizlik Sigortası Fonu’ndaki para işsiz yurttaşlar yerine (artarak çok ciddi toplumsal

bir sorun haline gelen işsizliğe rağmen) işverenler ve hükümetlerin tasarılarına kaynak yapılmaktadır. Bu hakkın gaspına gözlerini yuman konfederasyon ve sendikaların tutumu, işsizlik sigorta fonundaki 120 milyarlık bu emek birikimine işverenleri daha iştahta bakmaya cesaretlendirmektedir.

Önümüzdeki dönemde eğer güçlü ve demokratik ortak bir mücadele yaratamazsak emeğin haklarını geliştirmek, var olan mevcut hakları korumak hayal olacaktır.

Üye sayısı ne kadar olursa olsun iktidarlar ve sermayeyle çıkar ortaklığı ile yürütülen güdümlü sendikacılık iflas etmiştir. İktisadi ve toplumsal gerçekleri, sosyal ve sınıfsal ilişkileri anlamadan, sendikacılığın “adaletli demokratik toplumsal dönüşüm” ve “emeğin bir hak mücadelesi” olduğunu kavramadan yapılan sendikacılık iflas etmiştir. Artık şimdi bağımsız ve demokratik sendika ve konfederasyonları ayağa kaldırarak, doğru bir sendikal kuruluşta yer alıp emek en yüce değerdir temelinde mücadele ederek vesayet sendikacılığından kurtulmak, onurumuzu, haklarımızı ve alın terimizi savunmanın zamanıdır.